NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG. 410.003.04.2018
P/18/108

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	R/18/002 – Ochrona zabytków w województwie lubuskim na wypadek sytuacji kryzysowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontrolerzy	1. Paweł Pawlak – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/57/2018 z dnia 16 kwietnia 2018 r. 2. Krzysztof Hofman - specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/47/2018 z dnia 6 kwietnia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-3)
Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Zielona Góra, ul. Podgórna 22, 65-424 Zielona Góra. *(dalej Urząd)*
Kierownik jednostki kontrolowanej	Janusz Krzysztof Kubicki, Prezydent Miasta Zielona Góra od dnia 27 listopada 2006r. (dowód: akta kontroli str. 61-62)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia[1], że Miasto Zielona Góra (dalej *Miasto*) w latach 2016-2018[2], nie w pełni rzetelnie realizowało zadania z zakresu ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych.

Zaniechano bowiem uaktualnienia kluczowego dla realizacji zadań w tym obszarze dokumentu planistycznego, tj. Miejskiego planu ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych, a także nie opracowano planów jednostkowych dla zabytków stanowiących własność Miasta. Miasto nie dysponowało również gminnym programem opieki nad zabytkami, a gminna ewidencja zbytków nie zawierała wszystkich zabytków zlokalizowanych na terenie Miasta.

Pomimo ww. zaniedbań Miasto podejmowało szereg działań inwestycyjno-remontowych zmierzających do poprawy stanu technicznego posiadanych zabytków, przestrzegało obowiązków wynikających z prawa budowlanego względem obiektów zabytkowych, a także prawidłowo udzielało ze środków budżetu Miasta dotacji na dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych. Jednak wskutek wieloletnich zaniedbań i ograniczonych środków finansowych stan techniczny niektórych zabytków stanowiących własność Miasta należy nadal uznać za nie w pełni zadowalający i wymagający poprawy[3].

Należy zauważyć, że wskutek sytuacji kryzysowych – poza jednostkowym przypadkiem – nie doszło do uszkodzenia zabytków stanowiących własność/współwłasność Miasta.

[1] Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

[2] Okres objęty kontrolą: lata 2016 – 2018 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych) oraz lata wcześniejsze w zakresie zdarzeń i danych niezbędnych do dokonana ocen.

[3] M.in. budynek Miejskiego Przedszkola nr 3.

Podkreślenia wymaga, że jeszcze w toku kontroli podjęto lub zadeklarowano działania, zamierzające do usunięcia części stwierdzonych nieprawidłowości.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ewidencjonowanie i dokumentowanie zabytków podlegających ochronie

Opis stanu faktycznego

1.1. Zarządzeniem Prezydenta Miasta nr 5.2016 z 10 lutego 2016 r. określono regulamin wewnętrzny Departamentu Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego (*DBiZK*) Urzędu, w którym wskazano m.in. że w ramach DBiZK do zadań stanowiska ds. planowania cywilnego należy w szczególności: nadzór nad ochroną i ewakuacją dóbr kultury oraz opracowanie i realizacja planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowej.

Departament Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego zajmuje się ponadto m.in.: zadaniami z zakresu bezpieczeństwa publicznego, zarządzania kryzysowego oraz obrony cywilnej w tym opracowywaniem i aktualizowaniem planu obrony cywilnej, planowaniem i organizowaniem współdziałania formacji obrony cywilnej w zakresie prowadzenia akcji ratunkowych i usuwania skutków klęsk żywiołowych, prowadzeniem spraw z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym opracowaniem i aktualizacją planu zagrożenia kryzysowego, monitorowaniem i oceną zagrożeń, współpraca m.in. z policją, strażą pożarną i nadzorem budowlanym.

Zagadnieniami związanymi z ochroną i opieką nad zabytkami na wypadek sytuacji kryzysowych zajmował się w kontrolowanym okresie jeden wyznaczony pracownik DBiZK (stanowisko ds. planowania cywilnego) posiadający w zakresie odpowiedzialności i uprawnień pracownika zapisy dotyczące nadzoru nad ochroną i ewakuacją dóbr kultury oraz opracowania i realizacji planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowej.

(dowód: akta kontroli str. 123-138)

Zadania związane z ochroną i opieką nad zabytkami (lecz nie na wypadek sytuacji kryzysowych) były realizowane w Urzędzie także przez inne komórki organizacyjne, w tym m.in. przez działające w ramach Departamentu Inwestycji Miejskich i Zarządzania Drogami (*DIMiZD*) Urzędu:

- Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków - któremu przypisano w szczególności zadania w zakresie spraw dotyczących ochrony zabytków położonych w granicach administracyjnych Miasta, w tym m.in. prowadzenie przez Kierownik Biura - Miejską Konserwator Zabytków (*MKZ*) gminnej ewidencji zabytków (*GEZ*);
- Wieloosobowe stanowisko ds. rewitalizacji zabytków – w zakresie prowadzenia spraw związanych z przyjmowaniem i oceną wniosków, przygotowywaniem dokumentacji (umowy, sprawozdania), weryfikowaniem jej kompletności na potrzeby udzielenia i rozliczania przyznawanych dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków położonym na terenie miasta.

(dowód: akta kontroli str. 4-7, 114, 139-140)

Miasto zawarło z Wojewodą Lubuskim 15 listopada 2007 r. porozumienie[4], o którym mowa w art. 96 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami[5] (dalej *uoz*), o powierzeniu prowadzenia niektórych spraw z zakresu właściwość Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (*LWKZ*) oraz ustanowiło stanowisko Miejskiego Konserwatora Zabytków, o którym mowa w art. 96 ust. 2a ww. ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 394-399)

[4] Dziennik Urzędowy Województwa Lubuskiego z 2007 r. Nr 131, poz. 1815.
[5] Dz. U. z 2017 r. poz. 2187, ze zm.

Miejska Konserwator Zabytków posiadała kierunkowe wykształcenie, natomiast pracownicy Biura MKZ oraz DBiZK w latach 2016-2017 nie szkolili się w zakresie ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych.

(dowód: akta kontroli str. 293-294)

Obowiązków w zakresie sporządzenia i realizacji programu opieki nad zabytkami, o którym mowa w przepisie art. 87 ust. 1 uoz nie przypisano żadnemu pracownikowi.

Z-ca Prezydenta wyjaśnił, że sporządzenie projektu programu nie będzie wykonywane w Urzędzie, a zostanie zlecone podmiotowi zewnętrznemu.

W okresie objętym kontrolą w zakresie ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych nie obowiązywały szczególne procedury wewnętrzne.

(dowód: akta kontroli str. 59, 181)

1.2. Miasto Zielona Góra stosownie do art. 22 ust. 4 uoz prowadzi GEZ w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu Zielonej Góry. LWKZ pozytywnie zaopiniował GEZ[6] pismem z dnia 13 czerwca 2013 r. (pismo o zaopiniowanie złożono 30 listopada 2012r.). Prezydent Miasta nie wydał formalnego aktu w sprawie założenia GEZ.

Jak wyjaśnił Z-ca Prezydenta Miasta: „GEZ jest prowadzona od dnia 12.06.2013 r. czyli od jej uzgodnienia z LWKZ. Od 12.06.2013 r. przyjęto GEZ do stosowania. Z uwagi na rozbieżności prawne dotyczące innej formy przyjęcia GEZ np. zarządzeniem wewnętrznym, prowadzone jest w dotychczasowej formie."

Liczba zabytków nieruchomych na terenie Miasta na koniec 2017 r. wynosiła 2.620, natomiast GEZ objęto 1.515 obiektów nieruchomych. Różnica w liczbie zabytków wynika z faktu nie ujęcia w GEZ zabytków z terenów sprzed poszerzenia Miasta o obszar dawnej gminy wiejskiej Zielona Góra, dla których dotychczas nie opracowano kart ewidencyjnych (1.105 obiektów).

(dowód: akta kontroli str. 8-9, 10-55, 56-57, 60)

Według danych Urzędu oraz informacji pozyskanej od LWKZ[7] na terenie Miasta na koniec 2017 r. było 360[8] zabytków ujętych w rejestrze zabytków (zabytki rejestrowe).

(dowód: akta kontroli str. 63-79)

Badanie próby kart adresowych zabytków ujętych w GEZ[9] (nieruchomości wpisanych do rejestru i objętych wojewódzką ewidencją zabytków) wykazało m.in., że każdy z badanych zabytków nieruchomych posiadał kartę adresową opracowaną zgodnie z obowiązującym wzorem oraz zawierającą wszystkie wymagane elementy[10]. W treści kart (pkt. 6 Formy ochrony) wskazano czy obiekty były objęte ochroną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

(dowód: akta kontroli str. 80-99)

Wg stanu na koniec 2017 r. Miasto było właścicielem 17 oraz współwłaścicielem 126 zabytków nieruchomych ujętych w rejestrze zabytków. Ponadto w strukturze własnościowej obiektów ujętych w rejestrze 118 zabytków nieruchomych stanowiło własność prywatną, 3 własność Skarbu Państwa/państwowych jednostek organizacyjnych, a w przypadku pozostałych 96 obiektów Miasto nie dysponowało danymi odnośnie ich właścicieli.

---

[6] Bez dzielnicy Nowe Miasto.

[7] LWKZ nie posiada aktualnych danych dotyczących ilości zabytków stanowiących własność Miasta.

[8] Z tego 327 z terenu Starego Miasta i 34 z terenu Nowego Miasta, GEZ (obejmująca teren Starego Miasta) zawierała na koniec 2017 r. ww. 327 obiektów oraz 1188 innych obiektów wyznaczonych przez Prezydenta. LWKZ wykazał 360 pozycji zabytków (393 zabytki – LWKZ odmiennie zlicza zabytki obiekty objęte wpisem zespołowym).

[9] Po 10 kart nieruchomości wpisanych do rejestru i objętych wojewódzką ewidencją zabytków, łącznie 20 kart.

[10] Wskazane w § 17 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. Nr 113, poz. 661).

Jak wyjaśniła kierownik Biura Geodezji i Katastratu UM nie można ustalić przyczyny dlaczego tylko dla 264 obiektów jest informacja w ewidencji gruntów i budynków. System, w którym prowadzona jest ewidencja gruntów i budynków nie pozwala określić przyczyny braku wpisu informacji o zabytkach dla brakujących 96 obiektów. Ponadto kierownik Biura zadeklarowała, że w najbliższym czasie podejmie działania w celu porównania wszystkich wpisów z rejestru zabytków z informacjami zawartymi w ewidencji gruntów i budynków.

(dowód: akta kontroli str. 115-122)

W latach 2016-2017 liczba obiektów zabytkowych dla których skutecznie podjęto działania w celu wpisania do rejestru zabytków wyniosła trzy (wszystkie w 2016 r.: obiekty przy ul. Sikorskiego 6, Kupieckiej 25 i Powstańców Wlkp. 4), przy czym żaden z obiektów nie należał do Miasta. Nie wykreślono z rejestru w ww. okresie żadnego z zabytków, a Miasto nie podejmowało działań w celu wpisania któregokolwiek obiektu do rejestru zabytków.

Liczba innych obiektów włączonych do GEZ z obszaru Miasta w latach 2016-2017 w porozumieniu z WKZ wyniosła 36 (5 w 2016 r. i 31 w 2017 r.). Badanie ujmowania włączanych do GEZ w latach 2016-2017 obiektów wykazało, że dla każdego z 10 analizowanych obiektów karty zostały sporządzone rzetelnie i zawierały kompletne dane.

Jak wskazała MKZ właściciele lub posiadacze nie byli indywidualnie informowani o objęciu obiektu GEZ ze względu na brak takiego obowiązku.

(dowód: akta kontroli str. 56-57, 100-110.)

1.3. Zagadnienia dotyczące ochrony zabytków, w tym także na wypadek sytuacji kryzysowych nie były w kontrolowanym okresie przedmiotem kontroli wewnętrznej i badań audytowych. Kwestie te nie były także w tym okresie przedmiotem kontroli zewnętrznych ani przedmiotem skarg i wniosków.

(dowód: akta kontroli str. 166-171, 399-400)

Ustalona nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w powyższym zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Wbrew wymogom określonym w przepisie 22 ust. 4 uoz prowadzona w Mieście GEZ nie zawiera wszystkich zabytków nieruchomych z terenu Miasta. Nie opracowano bowiem (nie włączono do GEZ) kart adresowych zabytków nieruchomych dla zabytków (1.105) z terenu byłej gminy wiejskiej Zielona Góra.

Jak wyjaśniła MKZ: „Gminna ewidencja zabytków dla obszaru dawnej gminy nie została opracowana z uwagi na trwającą weryfikację wykazu przez Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Wykaz przekazany w 2015 r. jest nieaktualny - w wielu miejscowościach (obecnych dzielnicach) nastąpiły przenumerowania oraz nadanie nazw poszczególnym ulicom. Dodatkowo część obiektów nie istnieje, a część utraciło walory kulturowe, w związku z czym aktualizowanie GEZ w oparciu o posiadany wykaz wiązałoby się z wielokrotną jego aktualizacją (dodatkowe koszty).

W związku z tym do dokonania identyfikacji właściwy jest jedynie wojewódzki konserwator zabytków. Inne organy, ani podmioty, które na zlecenie gminy opracowują GEZ nie posiadają takich kompetencji. Jestem na bieżąco w kontakcie z pracownikiem LWKZ w celu aktualizacji WEZ, co umożliwi jak najszybsze uzupełnienie gminnej ewidencji zabytków."

(dowód: akta kontroli str. 56-57, 112)

Ocena cząstkowa

W Mieście przypisano obowiązki związane z organizacją ochrony zabytków i opieką nad zabytkami. Regulamin Organizacyjny Urzędu zawiera przypisane zadania dotyczące opracowania Planu ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych, a odpowiedzialny pracownik posiada w zakresie czynności stosowne zapisy. Upoważnioną do prowadzenia GEZ była Miejski Konserwator Zabytków.

Miasto nie dysponowało pełnymi i aktualnymi informacjami o zabytkach zlokalizowanych na obszarze Miasta (nieuzupełniona GEZ o obiekty z terenu byłej gminy wiejskiej), co może utrudniać prowadzenie skutecznych działań na rzecz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2. Opracowywanie i aktualizowanie programów / planów w zakresie ochrony zabytków

Opis stanu faktycznego

2.1. W Mieście nie przeprowadzono analiz i nie diagnozowano problemów dotyczących ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych, a także nie szacowano koniecznych nakładów na realizację zadań w tym zakresie.

Dyrektor DBiZK wskazał, że w planach strategicznych uwzględnia się ogólnie ochronę zabytków bez wyszczególniania związku z sytuacjami kryzysowymi. Studium i plany miejscowe traktują ochronę zabytków szerzej i uzgadniane są w tym zakresie z LWKZ.

Miasto posiada opracowany samodzielnie w lipcu 2005 r. obowiązujący[11] Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, o którym mowa w § 4 ust. 3 rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (dalej: *rozporządzenie w sprawie ochrony zabytków*).[12] Plan został przekazany i uzgodniony z LWKZ oraz Wojewodą Lubuskim (28.07.2005 r.), natomiast aktualnie w związku z powiększeniem od 2015 roku obszaru Miasta (po połączeniu z gminą wiejską Zielona Góra) w trakcie uzgodnień od lutego 2016 r. jest projekt nowego planu dla całego obszaru Miasta[13].

Plan ochrony zabytków nie został przekazany jednostkom organizacyjnym lub innym podmiotom (PSP, Policja).

(dowód: akta kontroli str. 178-179, 182-209)

Opracowany przez Miasto Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych był zgodny z Instrukcją przygotowania i realizacji planu (stanowiącą załącznik do rozporządzenia w sprawie ochrony zabytków). Plan ten zawiera m.in. charakterystykę zasobów i rozmieszczenia zabytków oraz stopnia ich spodziewanego zagrożenia oraz wnioski z analizy rozmieszczenia i zagrożenia zabytków oraz sposoby ich ochrony. Określono ponadto rodzaje zagrożeń oraz ryzyka i wskazano dla każdego z 4 etapów działań ochronnych stosowne elementy, wśród których wskazano m.in.

- na etapie zapobiegania i prowadzenia prac przygotowawczych: aktualizacja planów ochrony, kontrola i doskonalenie stanu technicznego, instalowanie i utrzymywanie w sprawności urządzeń i systemów zabezpieczenia, w tym sygnalizacji wykrywania i alarmowania;
- na etapie podwyższenia gotowości: m.in. zorganizowanie systemu monitorowania zagrożeń, wyznaczenia i przygotowanie zespołów do prac zabezpieczających i działań ochronnych, zgromadzenia i utrzymywanie w gotowości urządzeń, sprzętu narzędzi, materiałów niezbędnych do wykonania prac zabezpieczających i działań ratowniczych;
- na etapie działań ratowniczych: wsparcie dla jednostek ratowniczo-gaśniczych oraz prowadzenie akcji ratowniczej;
- na etapie zabezpieczenia i dokumentowania: m.in. dokumentowanie strat i podjętych działań, zabezpieczenie zabytków przed dalszą destrukcją.

Plan ten określał także sposób współdziałania powiadamiania i łączności z udziałem Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego (*MCZK*). Do realizacji zadań i bieżącego współdziałania z miejskim centrum wyznaczeni są pracownicy departamentu pełniący dyżury domowe według miesięcznego grafika przekazywanego KM PSP w Zielonej Górze.

(dowód: akta kontroli str. 182-209)

---

[11] Plan obejmuje teren Miasta Zielonej Góry przed połączenie z gminą wiejską Zielona Góra.

[12] Dz. U. z 2004 r. Nr 212, poz. 2153.

[13] Miasto przesłało LWKZ do uzgodnienia nowy projekt planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych w lutym 2016 r., a następnie pismem z listopada 2016 r. ponowiło prośbę o uzgodnienie nowego planu. W odpowiedzi w styczniu 2018 r. LWKZ wskazała, że plan winien zostać skorygowany lub uzupełniony wskazując niezbędne elementy. Aktualnie nowoopracowywany plan podlega korektom wskazanym przez LWKZ.

Miasto formalnie nie utworzyło powiatowego (miejskiego) centrum zarządzania kryzysowego, w rozumieniu przepisu art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym[14]. W związku z brakiem utworzenia MCZK Prezydent nie określił w sposób formalny organizacji, siedziby oraz trybu pracy MCZK stosownie do art. 18 ust. 3.

Całodobowy przepływ informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego w zakresie współpracy i współdziałania z innymi służbami aktualnie funkcjonuje na bazie Miejskiego Stanowiska Kierowania (*MSK*) Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej. Współpraca MCZK z MSK KM PSP mimo funkcjonalnej sprawności nie została w żaden szczególny sposób uregulowana.

(dowód: akta kontroli str. 174-177)

W Planie ochrony zabytków w oparciu o analizę własną wskazano m.in. wykaz zabytków nieruchomych podlegających zabezpieczeniu – są to zabytki o najwyższej wartości kulturowej wskazując elementy podlegające zabezpieczeniu, proponowany sposób zabezpieczenia, siły i środki oraz koszty. Ww. zabytki to: Kościół pw. Świętej Jadwigi, Kościół pw. MB Częstochowskiej, Wieża głodowa oraz fragmenty murów miejskich, Ratusz, Kapliczka na Winnicy, Kościół pw. Najświętszego Zbawiciela.

Plan był aktualizowany po raz ostatni w kwietniu 2014 r. (do tego czasu wcześniej 7-krotnie), w kontrolowanym okresie nie był aktualizowany. Plany ochrony zabytków podlegają zgodnie z § 5 pkt 1 rozporządzenia w sprawie ochrony zabytków corocznej aktualizacji do 31 marca każdego roku wg stanu na 31 grudnia roku poprzedniego.

(dowód: akta kontroli str. 182-209)

2.2. Dla zabytków stanowiących własność Miasta zabytków nie opracowano planów ochrony zabytków (dalej: *plany jednostkowe*), o których mowa w przepisie § 4 ust. 1 ww. rozporządzenia w sprawie ochrony zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 60)

2.3. W odniesieniu do planów ochrony zabytków jednostek posiadających zabytki na obszarze kontrolowanej j.s.t Miasto posiadało plany ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Zielonej Górze (opracowany w listopadzie 2015 r., właściciel: województwo lubuskie), plan ochrony zabytków Uniwersytetu Zielonogórskiego (marzec 2015 r.) oraz plany dla Muzeum Ziemi Lubuskiej (czerwiec 2006r.), Regionalnego Centrum Animacji Kultury (styczeń 2006 r.) oraz Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im C.K. Norwida (czerwiec 2005 r.) i PKO BP (budynek użytkowy ul. Żeromskiego 2) w Zielonej Górze. We wszystkich przypadkach opracowania dokonali kierownicy jednostek, zatwierdził Prezydent Miasta, a uzgodnienia dokonano z LWKZ.

(dowód: akta kontroli str. 210-224)

2.4. W okresie objętym kontrolą (także w latach wcześniejszych) Miasto nie posiadało gminnego programu opieki nad zabytkami, do czego zobowiązywał przepis art. 87 ust. 1 uoz. Sporządzenie ww. Programu ma w szczególności na celu: włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania, a także określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 225)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w powyższym zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

[14] Dz. U. z 2017 r. poz. 209, ze zm.

1. Wbrew wymogom określonym w przepisie art. 87 ust. 1 uoz Miasto nie sporządziło kluczowego instrumentu kształtowania planowej i długookresowej polityki w zakresie opieki nad zabytkami i ochrony zabytków, tj. gminnego (miejskiego) programu opieki nad zabytkami.

Z-ca Prezydenta wyjaśnił, że przyczyną braku GPOnZ był niedobór środków finansowych, a dodatkowo po 2015 r. zmiany administracyjne polegające na połączeniu miasta z gminą. Potrzeby związane z włączeniem infrastruktury i administracji gminy w system zarządzania miasta i zapewnienie mieszkańcom właściwej obsługi w tym zakresie stanowiło priorytet działania. Już w 2014 r. wiadomo było że GPOnZ może stracić aktualność w związku z czym przeznaczenie środków na takie opracowanie budziło wątpliwości. Obecnie gdy sytuacja administracyjno-prawna jest ustabilizowana poczynione zostaną działania związane ze zleceniem opracowania GPOnZ. Pomimo braku programu założenia określone w Poradniku metodycznym opracowanym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa (2009 r.) są przez Miasto Zielona Góra od wielu lat realizowane. Co roku także przyznawane są znaczne kwoty z budżetu miasta na prace restauratorskie i konserwatorskie. Ochronę zabytków uwzględnia się każdorazowo w planach zagospodarowania przestrzennego we współpracy z LWKZ.

Z wyjaśnień wynika ponadto, że Miasto realizuje w praktyce szeroko pojęta ochronę i opiekę nad zabytkami m.in. poprzez remonty zabytków, parków, a także przy udziale środków unijnych podnoszona jest atrakcyjność turystyczna miasta i ochrona dziedzictwa kulturowego. Realizowane są także działania mające ma celu zahamowanie degradacji i poprawę stanu zachowania zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 59-60)

2. Miasto nie posiadało aktualnego Miejskiego planu ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych, uwzględniającego w szczególności fakt poszerzenia obszaru Miasta (połączenia gminy miejskiej i wiejskiej). Wg karty aktualizacji Miejski plan ochrony zabytków po raz ostatni aktualizowano 22.04.2014 r., tym samym nie dochowano obowiązku corocznej aktualizacji wynikającego z przepisu § 5 pkt 1 rozporządzenia w sprawie ochrony zabytków. Ponadto nie zostały opracowane stosownie do wymogów zawartych w § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ochrony zabytków plany jednostkowe dla żadnego z obiektów stanowiących własność Miasta.

Dyrektor DBiZK wyjaśnił, że „(…) plan był aktualizowany do 2014 r. W 2015 r. nastąpiło połączenie Miasta z Gminą Zielona Góra w związku z czym przystąpiono do opracowywania jednego planu i nie dokonywano aktualizacji starego planu. W lutym 2016 r. przesłano do LWKZ nowy plan do uzgodnienia. (…) Podmioty posiadające plany ochrony zabytków do 31 marca każdego roku przesyłały aktualizację do swoich planów. Aktualizację nanoszono roboczo na planie opracowanym w Urzędzie. Nie dokonywano aktualizacji w indywidualnych planach złożonych w Urzędzie."

Jak wyjaśnił Z-ca Prezydenta dla obiektów stanowiących własność Miasta nie opracowano planów jednostkowych, gdyż są chronione zgodnie z zasadami zawartymi w planie na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

(dowód: akta kontroli str. 60, 180-181, 185)

3. Wbrew wymogom określonym w przepisie art. 18 ust. 1 ustawy o zarządzaniu kryzysowym Miasto formalnie nie utworzyło Centrum Zarządzenia Kryzysowego. Działalność MCZK bazuje na infrastrukturze Miejskiego Stanowiska Kierowania KM PSP w Zielonej Górze.

Jak wyjaśnił Dyrektor DBiZK aktualnie brak jest formalnych uregulowań w zakresie płaszczyzny współpracy MCZK i Miejskiego Stanowiska Kierowania w KM PSP w Zielonej Górze, dlatego w celu uporządkowania prawnego wykonywania wspólnych zadań KM PSP i Miasta w zakresie zarządzania kryzysowego, a szczególnie realizowania zadań MCZK, przygotowywane jest porozumienie Prezydenta Miasta i Komendanta Miejskiego PSP.

(dowód: akta kontroli str. 177)

Ocena cząstkowa

Miasto opracowało wprawdzie Miejski plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych jednak Plan ten nie był w kontrolowanym okresie aktualny, gdyż nie uwzględnia faktu połączenia gminy wiejskiej z Miastem. Nie opracowano również planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (jednostkowych dla zabytków stanowiących własność Miasta). Miasto nie dysponowało również kluczowym dokumentem planistycznym dotyczącym problematyki zabytków, tj. miejskim programem opieki nad zabytkami.

Zaniechanie realizacji tych obowiązków – niezależnie od naruszenia obowiązującego prawa – może nie gwarantować skutecznej ochrony zabytków na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych.

Odnotować należy fakt, iż Miasto podjęło działania w celu opracowania aktualnego Miejskiego planu ochrony zabytków, a Plan ten jest obecnie na etapie uzgodnień z LWKZ.

3. Realizacja zaplanowanych działań w zakresie ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych

Opis stanu faktycznego

3.1. Miasto w latach 2016–2017 zrealizowało, mimo braku planowanych działań w tym zakresie m.in. następujące prace w obiektach zabytkowych: montaż, instalacja i utrzymanie w sprawności urządzeń i systemów zabezpieczenia (wymiana i przeglądy gaśnic, montaż czujek ostrzegawczych, dozór techniczny, zabezpieczanie powierzchni drewnianych środkami opóźniającymi zapłon, montaż klap dymowych, budowa przegród ppoż.). Jak wskazał Dyrektor DBiZK prace te wykonywano w ramach bieżącej działalności wynikającej z potrzeb i trudno jest oszacować faktyczne koszty.

Jak wyjaśnił Z-ca Prezydenta podejmowane są działania związane z zabezpieczeniem zabytków zlokalizowanych na terenie Miasta, czego przykładem jest przygotowanie wniosków i otrzymanie dofinansowania m.in. na zabezpieczenie ruin Pałacu w Zatoniu (w ramach EWT) oraz środków na zabezpieczenie i remont budynku po dawnej siedzibie Archiwum Państwowego w Starym Kisielinie (w ramach BIT RPO). Łączna wartość tych inwestycji wyniesie 9 mln. zł.

Ponadto Miasto przeprowadza kontrole zabezpieczenia ppoż. obiektów wraz ze strażą pożarną, jak też pilnuje (we współpracy z zarządcami) rocznych kontroli (przeglądów) stanu technicznego obiektów zabytkowych.

(dowód: akta kontroli str. 59-60, 178, 299)

Dyrektor DBiZK wskazał, że Miasto nie szacowało potrzeb dotyczących niezbędnych nakładów finansowych na prace przy zabytkach zlokalizowanych na terenie Miasta, w szczególności dotyczących ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych, w budżecie ujęte są natomiast środki na rewitalizację.

W latach 2016-2018 przewidziano w budżecie Miasta środki finansowe na rezerwę celową na realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego w kwocie 1.500 tys. zł w 2016 r., 1.850 tys. zł w 2017 r. i 2.010 tys. zł na 2018 r. W latach 2016-2017 nie zostały poniesione z rezerwy na zarządzanie kryzysowe wydatki na ochronę zabytków w sytuacjach kryzysowych. Ponadto w poszczególnych latach w budżecie Miasta zaplanowano bieżące wydatki (rozdział 75421 – zarządzanie kryzysowe) w wysokości odpowiednio 15 tys. zł, 21,4 tys. zł i 21,9 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 273-292)

3.2. Miasto w badanym okresie, poza doraźnymi działaniami, nie współpracowało w sposób zorganizowany z innymi służbami czy instytucjami w zakresie ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych.

(dowód: akta kontroli str. 181)

3.3. W okresie objętym kontrolą Miasto Zielona Góra nie otrzymywało dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków stanowiących własność Miasta.

(dowód: akta kontroli str. 247)

3.4. Badanie[15] stanu technicznego oraz istniejących zabezpieczeń na wypadek sytuacji kryzysowych pięciu zabytków ujętych w rejestrze zabytków stanowiących własność Miasta wykazało, że:

- każdy z zabytków posiadał założoną książkę obiektu budowlanego, o której mowa w przepisie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane[16];

- w latach 2016-2017 przeprowadzone były corocznie kontrole (przeglądy okresowe) stanu technicznego obiektów (zabytków), o których mowa w przepisie art. 62 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy;

- w okresie objętym kontrolą każdy z obiektów (zabytków) posiadał aktualne przeglądy z kontroli 5-letnich, o których mowa w przepisie art. 62 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy;

- instrukcje bezpieczeństwa pożarowego opracowano dla każdego użytkowanego obiektu (zabytku);

- zabytki poddane oględzinom posiadały elementy ochrony przeciwpożarowej, tj. m.in. gaśnice, koc gaśniczy, instalacja odgromowa, czujki przeciwpożarowe (detektory gazu, czadu);

- na terenie obiektów (zabytków) umieszczono oznakowanie związane z drogami ewakuacji;

- w każdym z obiektów zainstalowano monitoring wizyjny wewn./zewn. lub zastosowano zabezpieczenie fizyczne (ochrona lub ogrodzenie);

- stan techniczny czterech użytkowanych obiektów (wg dokumentacji z przeglądów okresowych) określany jest jako dobry, średni lub zadawalający – i nie stwarza zagrożeń dla dalszej bezpiecznej eksploatacji obiektów. Natomiast w przypadku zabytku zlokalizowanego przy al. Niepodległości 29 – siedziba Miejskiego Przedszkola nr 3 – stan ogólny zadowalający, ostatni przegląd z końca 2017 r. wykazał m.in. stan niezadowalający w odniesieniu do elementów dachu i komina oraz fundamentów (wysolenia) i klatki schodowej, zalecenia z poprzedniego przeglądu z 2016 r. w większości zrealizowane.

Dyrektor Przedszkola zwracała się do Urzędu Miasta Zielona Góra – zapotrzebowanie na zadania remontowe na 2017 r. – o kwotę łącznie 150 tys. zł, w tym m.in. na remont dachu i pomieszczeń, wymiana podłóg.

Jak w wyjaśnieniach wskazała Z-ca Prezydenta budynek przy al. Niepodległości 29 nie został objęty dodatkowymi środkami finansowymi na wykonanie zaleceń wynikających | z przeglądów technicznych budynku. Środki finansowe w budżecie na 2018 r. zostały już w dużej mierze rozdysponowane, natomiast zostaną rozpatrzone przy planowaniu budżetu na 2019 r.

W okresie objętym kontrolą w ww. obiekcie wymieniono oświetlenie oraz wykonano przyłącza do sieci elektrociepłowniczej (prace niewynikające z zaleceń pokontrolnych).

---

[15] Badanie przeprowadzono w drodze oględzin oraz analizy dokumentacji źródłowej (m.in.: książki obiektu budowlanego, okresowych przeglądów stanu technicznego, decyzji nakazujących wykonanie określonych prac) zabytków należących do Miasta w następujących lokalizacjach:

1. budynek położony w Zielonej Górze przy ul. Reja 6 – siedziba Organizacji Pracodawców Ziemi Lubuskiej – wpis do rejestru zabytków nr 3303 na podstawie decyzji PSOZ/I/5340/106/94 z dnia 17.03.1994 r.;
2. budynek położony w Zielonej Górze przy pl. Słowiańskim 9 - siedziba Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Zielonogórskiego w Zielonej Górze (w trakcie końcowe prace remontowe fasady budynku) – wpis do rejestru zabytków nr L-258 na podstawie decyzji RZD.MSDR.420-105/1-07 z 13.07.2007 r.;
3. budynek położony w Zielonej Górze przy ul. Grottgera 7 - siedziba Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Zielona Góra – wpis do rejestru zabytków nr 3022 na podstawie decyzji nr KL-IV-5340/D/8/78z 9.05.1978 r.;
4. budynek położony w Zielonej Górze przy al. Niepodległości 29 – siedziba Miejskiego Przedszkola nr 3 – wpis do rejestru zabytków nr L-168 na podstawie decyzji LWKZ-440/1/2/05 z 9.05.2005 r.;
5. budynek położony w Zielonej Górze przy ul. Stary Rynek 1 – Ratusz Miejski – wpis do rejestru zabytków nr 29 na podstawie decyzji IV-73/28/52 z 7.06.1952r.

[16] Dz. U. z 2017 r. poz. 1332, ze zm.

W przypadku pozostałych zabytków nie formułowano zaleceń lub dotyczyły one jedynie bieżących i drobnych napraw odtworzeniowo-konserwacyjnych. W przypadku nieruchomości poddanych oględzinom nie były wydawane nakazy PINB.

- na żadnym z należących do Miasta zabytków ujętych w rejestrze zabytków (pięć obiektów) nie został zamieszczony, znak informujący o tym, iż zabytek ten podlega ochronie.

(dowód: akta kontroli str. 226-246)

3.5. Miasto nie otrzymało w kontrolowanym okresie informacji o udzielonych dotacjach właścicielom zabytków położonych na terenie Miasta (z wyjątkiem jednej informacji z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego z 2017 r. – kwota 14 tys. zł – kamienica na pl. Pocztowym), ani też nie informowało o udzielonych dotacjach innych instytucji (Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, LWKZ, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego), do czego zobowiązywał przepis art. 82 ust. 3 uoz. Miasto zgodnie z ww. przepisem prowadziło wykazy udzielonych dotacji.

(dowód: akta kontroli str. 298, 312, 360-361)

Udzielanie ze środków Miasta dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków odbywało się na zasadach określonych w uchwale nr XI.55.2015 Pełniącego Funkcję Rady Miasta Zielona Góra z 12 marca 2015 r. w sprawie przyjęcia zasad udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. W ww. uchwale (w paragrafie 8 pkt 2) wskazano, że terminy do ubiegania się o dotację nie mają zastosowania w przypadku ubiegania się o dotacje na prace przy zabytku, którego stan zachowania wymaga niezwłocznego podjęcia prac[17].

W kontrolowanym okresie złożono ogółem 121 wniosków o udzielenie dotacji na łączną kwotę 8.800,6 tys. zł (w 2016 – 65 na kwotę 4.873,9 tys. zł i w 2017 – 56 na kwotę 3.926,7 tys. zł), natomiast Miasto przyznało łącznie 48 dotacji na łączną kwotę 2.294,1 tys. zł (odpowiednio 25 w 2016 r. na kwotę 1.204,1 tys. zł i 23 w 2017 r. na kwotę 1.090,0 tys. zł).

Badaniem objęto 5[18] udzielonych w kontrolowanym okresie dotacji o najwyższej wartości, łącznie na kwotę 654,82 tys. zł. Udzielone dotacje zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem i prawidłowo rozliczone, a każdy z beneficjentów złożył stosowne sprawozdanie.

(dowód: akta kontroli str. 300-393)

3.6. W okresie objętym kontrolą Miasto nie prowadziło działań o charakterze informacyjno-szkoleniowym (w tym za pośrednictwem mediów, jednostek oświaty) na rzecz upowszechnienia wiedzy o właściwej ochronie zabytków w odniesieniu do sytuacji kryzysowych oraz zasadach postępowania na wypadek sytuacji kryzysowych.

(dowód: akta kontroli str.180-181)

Ustalona nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w powyższym zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Wbrew wymogom określonym w przepisie art. 82 ust. 3 uoz o udzielonych w latach 2016-2017 dotacjach Miasto nie poinformowało innych organów uprawnionych do udzielania dotacji (Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, LWKZ, Sejmik Województwa Lubuskiego).

[17] W kontrolowanym okresie wystąpił jeden taki przypadek – wniosek Stowarzyszenia Pomocy Osobom Autystycznym „Dalej Razem".

[18] Remont elewacji budynku przy ul. Lisowskiego – kwota 132 tys. zł, remont elewacji budynku przy ul. Chopina – kwota 121,7 tys. zł, remont dachu kurii biskupiej przy ul. Plac Powstańców Wlkp. – kwota 101,1 tys. zł, remont dachu budynku przy ul. Sienkiewicza – kwota 140 tys. zł, remont dachu i elewacji budynku przy ul. Jedności – 160 tys. zł.

Jak wyjaśniła Z-ca dyrektora Departamentu Inwestycji i Zarządzania Drogami pomiędzy jednostkami udzielającymi dotacji na obiekty zabytkowe nie było przepływu informacji o udzielanych dotacjach i ich wysokościach, natomiast beneficjenci w składanych wnioskach oraz sprawozdaniach po realizacji składali oświadczenie, w którym wskazywali źródła finansowania prac budowlanych przy zabytku oraz ich wartość. Ponadto wskazała, że Miasto podaje do publicznej wiadomości informację o przyznanych dotacjach w BIP i na tablicy ogłoszeń oraz zadeklarowała wypełnianie obowiązku wynikającego z art. 82 ust. 3 uoz.

(dowód: akta kontroli str. 250)

Uwaga dotycząca badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na konieczność prowadzenia dalszych prac zmierzających do poprawy stanu zabezpieczania i ochrony posiadanych zabytków, po uprzednim zdiagnozowaniu faktycznych potrzeb. Zaplanowanym i długofalowym działaniom w tym zakresie powinno sprzyjać uzgodnienie aktualnego Miejskiego planu ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych, a także opracowanie gminnego (miejskiego) programu opieki nad zabytkami.

Ocena cząstkowa

Pomimo braku wymaganego przepisami prawa gminnego (miejskiego) programu opieki nad zabytkami Miasto podejmowało działania remontowo-konserwatorskie zmierzające do poprawy stanu technicznego i zabezpieczeń zlokalizowanych na obszarze Miasta zabytków, a także prawidłowo realizowało obowiązki wynikające z Prawa budowlanego względem zabytków stanowiących własność Miasta. Jednak wskutek wieloletnich zaniedbań i ograniczonych środków finansowych stan techniczny niektórych zabytków stanowiących własność Miasta należy nadal uznać za nie w pełni zadowalający i wymagający poprawy[19]. Niezbędna jest także realizacja obowiązku wzajemnego informowania się instytucji udzielających dotacji.

Pozytywnie należy ocenić udzielanie ze środków budżetu Miasta dotacji na dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych.

4. Ochrona zabytków w sytuacjach kryzysowych

Opis stanu faktycznego

W kontrolowanym okresie na terenie Miasta odnotowano jedną sytuację kryzysową, która wiązała się z wystąpieniem znacznych szkód w zabytku (pożar kamienicy przy pl. Pocztowym w 2016 r., której współwłaścicielem jest Miasto).

W pożarze który miał miejsce 17 marca 2016 r. spłonęła częściowo XVII-wieczna kamienica. Działania Departamentu Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu polegały m.in. na powiadomieniu i zobowiązaniu jednostek miejskich (MOPS, ZGKiM) do zabezpieczenia potrzeb socjalno-bytowych pogorzelcom, przekazaniu z magazynu obrony cywilnej 6 rolek folii ochronnej na zabezpieczenie dachu, zabezpieczeniu dostępu przy użyciu barierek ochronnych wokół kamienicy, organizacji noclegów dla poszkodowanych w pożarze, zabezpieczeniu lokali zastępczych oraz wyżywienia dla pogorzelców. Miasto nie posiadało informacji odnośnie kosztów poniesionych strat/wyrządzonych szkód (nie jest administratorem budynku).

(dowód: akta kontroli str. 248-249)

W badanym okresie nie wystąpiły sytuacje kryzysowe powodujące uruchomienie procedur zarządzania kryzysowego, które dotyczyłyby zabytku wpisanego do rejestru zabytków i stanowiącego wyłączną własność Miasta Zielona Góra.

W badanym okresie z WCZK LUW Miasto otrzymało kilkaset[20] różnego rodzaju komunikatów/ostrzeżeń.

[19] M.in. budynek Miejskiego Przedszkola nr 3.

[20] Łącznie Miasto podało, że otrzymało 449 ostrzeżeń lub komunikatów z WCZK.

Dyrektor DBiZK wskazał, że o zbliżających się zagrożeniach pogodowych informuje m.in. zarządców budynków oraz kierownictwo Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej i spółdzielni mieszkaniowych, w tym zarządców i właścicieli obiektów zabytkowych. W I poł. 2018 r. wystosowano 8 komunikatów[21] i wysłano łącznie 1.819 SMS-ów. Do komunikowania o zagrożeniach wykorzystywany jest także profil[22] na jednym z portali społecznościowych.

(dowód: akta kontroli str. 401)

Komunikaty przekazywane były do służb, straży, inspekcji, komórek organizacyjnych urzędu oraz jednostek organizacyjnych i zakładów pracy. Ostrzeżenia przekazywano także do lokalnych mediów. Nie stosowano indywidualnych powiadomień dla właścicieli obiektów zabytkowych. W 2017 r w związku z huraganem Ksawery w trybie alarmowym odbyło się spotkanie Zespołu Zarządzania Kryzysowego (wezwani zostali wszyscy pracownicy DBiZK). Jak wskazał Dyrektor DBiZK na posiedzeniach Zespołu nie poruszano zagadnień dotyczących ochrony zabytków.

(dowód: akta kontroli str. 180, 249)

Z informacji KM Policji w Zielonej Górze wynika, że w kontrolowanym okresie na terenie Miasta nie wystąpiły w odniesieniu do obiektów zabytkowych zdarzenia dotyczące aktów wandalizmu lub kradzieży.

Według informacji z Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Zielonej Górze w latach 2016-2018 (I kw.) przeprowadzono ogółem 47 interwencji związanych z działaniami na obiektach zabytkowych, z tego trzy dotyczyły pożarów (ww. pożar kamienicy oraz pożar śmieci i pożar pieca gazowego), a pozostałe zdarzenia zostały zakwalifikowane jako miejscowe zagrożenia.

Według informacji Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Zielonej Górze w ww. okresie na terenie Miasta wystąpiło 5 zdarzeń (3 w 2017 r. i 2 w I kw. 2018 r.) o charakterze katastrof-uszkodzeń, dotyczących zabytków - budynków oraz młyna będących w złym (przed awaryjnym) stanie technicznym. Z uwagi na zły stan techniczny i zagrożenie bezpieczeństwa nakazano właścicielom zabezpieczenie obiektów.

(dowód: akta kontroli str. 251-272)

W okresie objętym kontrolą sytuacje kryzysowe dotyczące zabytków nie były przedmiotem analiz. Dyrektor DBiZK wskazał, że w przypadku prowadzenia ćwiczeń na obiektach zabytkowych przez policję lub straż pożarną przedstawiciele DBiZK UM brali w nich udział, lecz w latach 2016-2018 nie organizowano takich wspólnych ćwiczeń.

(dowód: akta kontroli str. 181, 401)

Według Dyrektora DBiZK utrudnieniami w zakresie współpracy oraz realizacji obowiązków związanych z zapewnieniem skutecznej ochrony i opieki nad zabytkami były: brak w rozporządzeniu Ministra Kultury z 2004 r. zapisu o obowiązku przekazywania egzemplarza planu ochrony Policji i Straży Pożarnej, zaś w ustawach o tych służbach brak zapisów dotyczących procedur postępowania w przypadku zdarzeń z obiektami zabytkowymi.

W odniesieniu do współpracy z LWKZ Dyrektor wskazał, że jeszcze lepszą współpracę osiągnięto by, gdyby LWKZ prowadził szkolenia dotyczące ochrony zabytków, organizował spotkania dotyczące propagowania idei ochrony zabytków, na bieżąco przesyłał informacje dotyczące rejestru zabytków oraz posiadał zatrudnionego pracownika ds. zarządzania kryzysowego.

(dowód: akta kontroli str. 181)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w powyższym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

[21] W dniach 18 stycznia, 25 lutego, 9 i 10 maja, 1,2,10,21 czerwca 2018 r.
[22] https://pl-pl.facebook.com/bezpiecznaZGora/

Ocena cząstkowa

W związku z informacjami o możliwości wystąpienia sytuacji kryzysowych Miasto powiadamiało zarządców (administratorów) zabytków stanowiących własność Miasta oraz inne podmioty o zagrożeniach związanych z wystąpieniem ww. sytuacji kryzysowych.

Należy zauważyć, że działania Miasta związane z zaistnieniem sytuacji kryzysowej, w tym dotyczące współpracy i współdziałania z właściwymi podmiotami, a także zabezpieczeniu uszkodzonego zabytku i wsparciu dla osób poszkodowanych tym zdarzeniem, prowadzone były rzetelnie.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagę wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[23] wnosi o :

1. Sporządzenie gminnego (miejskiego) programu opieki nad zabytkami stosownie do wymogów określonych w przepisach uoz.
2. Opracowanie planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych dla całego obszaru Miasta Zielona Góra oraz opracowanie planów jednostkowych stosownie do wymogów rozporządzenia w sprawie ochrony zabytków.
3. Uzupełnienie gminnej ewidencji zabytków o karty ewidencyjne obiektów z terenów byłej gminy wiejskiej Zielona Góra.
4. Informowanie innych organów uprawnionych do udzielania dotacji o fakcie udzielenia dotacji z budżetu Miasta.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 16 lipca 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Kontroler

p.o. Dyrektora
Włodzimierz Stobrawa

Paweł Pawlak
główny specjalista kontroli państwowej

..... *podpis*

..... *podpis*

[23] Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm.